

โครงการพัฒนา อนุรักษ์และฟื้นฟูระบบเครือข่ายน้ำหนองหวายแบบมีส่วนร่วม

รางวัลการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วม
ประเภทรางวัลสัมฤทธิ์ผลประชาชนมีส่วนร่วม

กรมทรัพยากรน้ำ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

มิติ 1

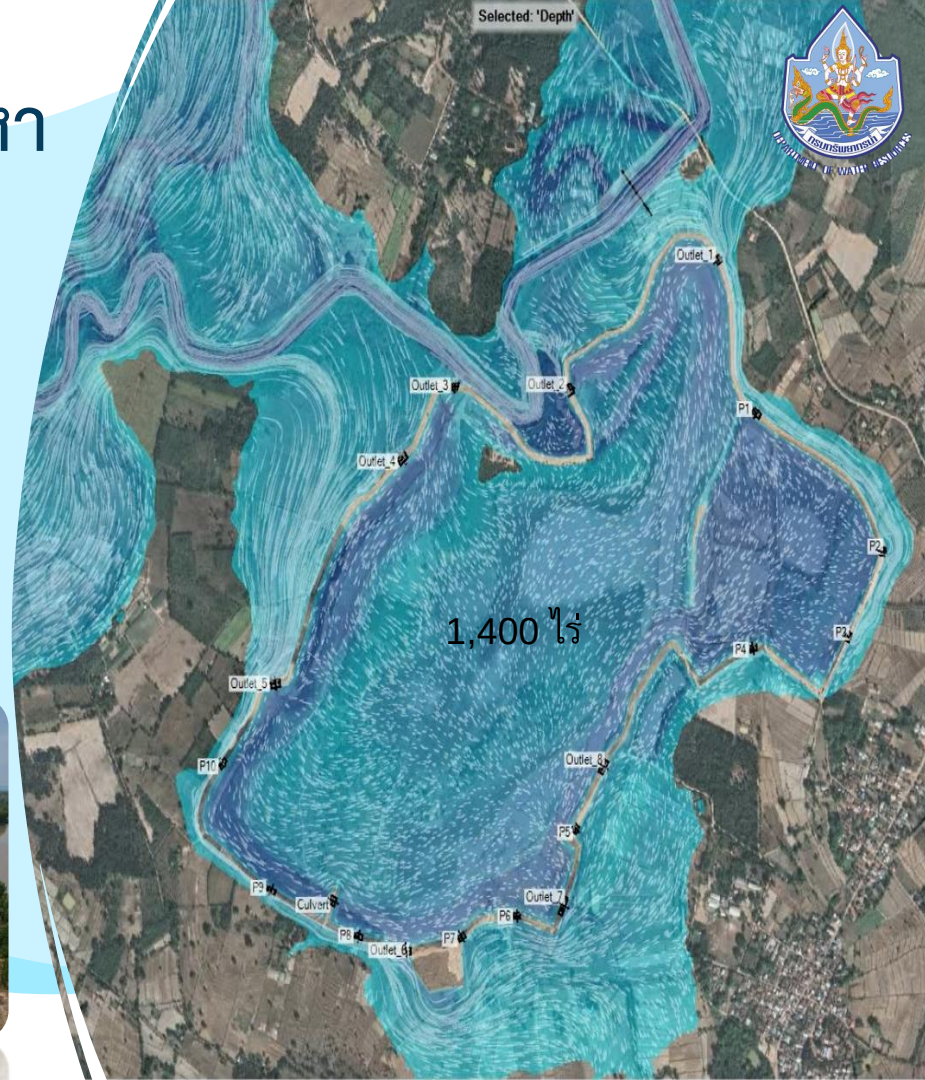
ความสำคัญของปัญหาและ
ความสามารถขององค์กร

ความสำคัญของปัญหา

- ❑ **หนองหวายมีสภาพตื้นเขิน** ไม่สามารถเก็บกักน้ำได้เต็มประสิทธิภาพ
- ❑ **ระบบนิเวศหนองหวายเสื่อมโทรม**
- ❑ **ประชาชนบุกรุกพื้นที่แหล่งน้ำและรुकล้าริมตลิ่งลำน้ำ** เพื่อทำการเกษตร
- ❑ **ไม่มีระบบกระจายน้ำรอบหนองหวาย** ทำให้ผลิตภาพพืชผลทางการเกษตรต่ำ ส่งผลให้รายได้ต่ำ เกิดการเคลื่อนย้ายถิ่นฐานของประชาชน
- ❑ **น้ำท่วมขังรอบหนองหวาย** เนื่องจาก**อิทธิพลของปริมาณน้ำจากน้ำอูน**
- ❑ **ผู้รับจ้างงานก่อสร้างเดิมทิ้งงาน** ทำให้ประชาชนขาดความเชื่อมั่น

โครงการพัฒนา อนุรักษ์และฟื้นฟูระบบเครือข่ายน้ำหนองหวายแบบมีส่วนร่วม

แผนที่ตั้งโครงการ
บ้านทุ่งมั่ง ต.หนองลาด อ.เมือง จ.สกลนคร

งบประมาณ 89,000,000 บาท

ระยะเวลาดำเนินโครงการ
19 เดือน (13 พ.ค. 63 – 29 ธ.ค. 64)

วัตถุประสงค์

1. เพิ่มความสามารถเก็บกักน้ำพร้อมระบบกระจายน้ำในพื้นที่เกษตรน้ำฝน จำนวน 1,150 ไร่
2. สนับสนุนน้ำเพื่อการอุปโภค-บริโภคของราษฎร จำนวน 600ครัวเรือน ประชากร 2,287 คน
3. ฟื้นฟูแหล่งน้ำที่เสื่อมโทรม ให้กลับคืนความอุดมสมบูรณ์
4. รักษาระดับน้ำให้เกิดความสมดุลของระบบนิเวศ
5. เป็นสถานที่พักผ่อนของราษฎรในพื้นที่ และเป็นแหล่งท่องเที่ยวและศูนย์การเรียนรู้ ที่สำคัญของจังหวัดสกลนคร

สภาพพื้นที่ก่อนดำเนินการ

สภาพพื้นที่หลังดำเนินการ

ระยะที่ 1

ความสามารถขององค์กร

ภารกิจ และบทบาท กรมทรัพยากรน้ำ

- (1) กำหนดแนวทาง จัดทำ**แผนปฏิบัติการ** พัฒนา อนุรักษ์ พื้นฟูทรัพยากรน้ำ
โดยการมีส่วนร่วมของประชาชน
- (2) พัฒนาระบบ**ฐานข้อมูล** ข้อมูลสารสนเทศ **ทรัพยากรน้ำ**
- (3) ส่งเสริม ประชาสัมพันธ์ **เทคโนโลยี ทรัพยากรน้ำ**
- (4) สร้างความเข้าใจและ**ปลูกจิตสำนึก** ให้ตระหนักถึง**คุณค่าของน้ำ**
- (5) **ให้คำปรึกษา**ด้านเทคนิควิชาการ แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

แนวทางการขับเคลื่อนนโยบายไปสู่การปฏิบัติ

การสื่อสารถ่ายทอดนโยบาย

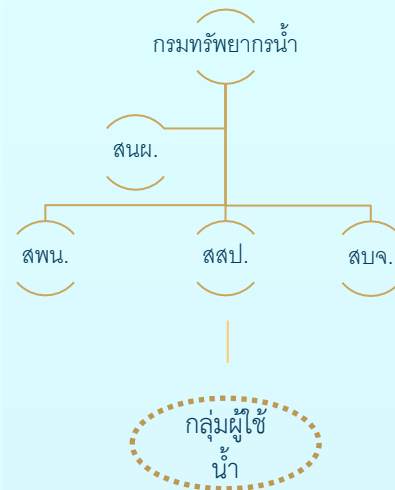
ก่อน ระหว่าง หลัง

สื่อสาร

การสร้างวัฒนธรรม (การมีส่วนร่วม)

การกำหนดผู้รับผิดชอบและ ติดตามประเมินผล

การจัดสรรทรัพยากรให้ เพียงพอเหมาะสม

มิติ 2

...

กระบวนการมีส่วนร่วม

ปัจจัยที่สนับสนุนการดำเนินงานโครงการให้มีความสำเร็จและยั่งยืน

01

การมีส่วนร่วม
ของประชาชน

02

การมีส่วนร่วมของ
หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

03

นวัตกรรมที่สนับสนุน
การมีส่วนร่วม

04

การมีส่วนร่วมของ
กลุ่มเครือข่าย

การมีส่วนร่วมของประชาชน

INFORM

CONSULT

INVOLVE

COLLABORATE

EMPOWER

01

การมีส่วนร่วม
ของประชาชน

ได้รับข้อมูลข่าวสารข้อมูลโครงการ

ก่อนการก่อสร้าง

ร่วมคิดหารูปแบบและวิธีการที่
เหมาะสมในการแก้ปัญหา

ร่วมศึกษา ปัญหาและสาเหตุ
ของปัญหาทรัพยากรน้ำในพื้นที่

ร่วมกำหนดแผนงานที่
เหมาะสมในการแก้ปัญหา

การมีส่วนร่วมของประชาชน

ระหว่างการก่อสร้าง

INFORM

CONSULT

INVOLVE

COLLABORATE

EMPOWER

ร่วมตัดสินใจในการใช้น้ำ
อย่างมีประสิทธิภาพและเป็น
ธรรม

ร่วมมือในการดำเนินการตาม
แผนงาน

ร่วมติดตาม ประเมินผล โครงการ

ร่วมประชุมอบรม
ให้ข้อเสนอแนะแนวทาง
แก้ปัญหา

ร่วมกันกำหนดหลักเกณฑ์การ
จัดสรรน้ำ การใช้ประโยชน์
รวมถึงการบำรุงรักษาโครงการ

ร่วมประชาสัมพันธ์โครงการ
เพื่อขยายผล ต่อยอด

มีส่วนร่วมของประชาชน

INFORM

CONSULT

INVOLVE

COLLABORATE

EMPOWER

ร่วมเสวนาสละพื้นที่ ที่เคยบุกรุกเพื่อเพิ่มความจุแหล่งน้ำ
และคืนสภาพระบบนิเวศ มากกว่า ๔๐๐ ไร่ รวมถึง
สละพื้นที่ในการวางแผนทอผ่านที่ดินของเกษตรกร
ระยะทาง ๖.๘๘๕ กิโลเมตร โดยไม่มีการเวนคืน

จัดตั้งกลุ่มผู้ใช้น้ำ

หลังการก่อสร้าง

การมีส่วนร่วมของประชาชน

INFORM

CONSULT

INVOLVE

COLLABORATE

EMPOWER

การมอบอำนาจ

อทน.

ผอ.สพท.

ผู้ควบคุมงาน

ประชาชน/กลุ่มผู้ใช้น้ำ

ปรับปรุง

ปรับปรุง ฟันฟู และพัฒนาแหล่งน้ำ และทางน้ำธรรมชาติให้เต็มศักยภาพ เพื่อรองรับการพัฒนาในทุกมิติอย่าง

สมดุล

เข้าใจ

- เรียนรู้ว่าชาวบ้านต้องการอะไร
- มี วิถี เศรษฐกิจ สังคม
- ลักษณะภูมิประเทศ
- มีปัญหา น้ำ ดินป่า สิ่งแวดล้อม
- รู้วัฒนธรรม ความเชื่อ ภูมิปัญญาท้องถิ่น
- การศึกษาดูงานโครงการพระราชดำริ

ความยั่งยืน

เข้าถึง

- ลงพื้นที่ จัดประชุมรับฟังความคิดเห็น ผู้มีส่วนได้เสีย
- ลงตรวจสอบพื้นที่ร่วมกัน
- รับฟังปัญหาจากผู้นำและชุมชน
- เรียนรู้ภูมิปัญญาชาวบ้าน
- ตรวจสอบ ยืนยัน ปัญหา ความต้องการที่แท้จริง
- สร้างความเชื่อมั่นศรัทธา ไว้นื้อเชื่อใจ
- ร่วมคิด ร่วมทำ ทุกระดับ

ปรับเปลี่ยน

เชื่อมโยงโครงข่ายแหล่งน้ำอย่างเป็นระบบ และการส่งเสริมการใช้น้ำเพื่อการเกษตรตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง รวมทั้งการส่งเสริมการปลูกพืชมูลค่าสูง

ชุมชนคือเจ้าของ

พัฒนา

- พัฒนาแบบองค์รวม น้ำ ดิน เกษตร ป่า สิ่งแวดล้อม
- สุขภาพอนามัย การศึกษา
- ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
- เกษตรทฤษฎีใหม่
- อยู่รอด พอเพียง ยั่งยืน

มีองค์ความรู้ ดิน น้ำ ป่า คน ชุมชน ฯลฯ

หาน้ำได้

เก็บน้ำไว้

ใช้น้ำเป็น

เน้นประสิทธิภาพ

องค์กรผู้ใช้น้ำ

การจัดตั้งองค์กรผู้ใช้น้ำเพื่อการบริหารจัดการน้ำอย่างมีประสิทธิภาพและเป็นธรรม และเตรียมการเพื่อเป็นองค์กรผู้ใช้น้ำตาม พรบ.ทรัพยากรน้ำ พ.ศ.2561 ต่อไป

ป้องกัน

บรรเทาและป้องกันปัญหาน้ำท่วม น้ำแล้ง น้ำเสีย รวมทั้งปัญหาความขัดแย้ง

2.การมีส่วนร่วมของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

สำนักพัฒนาแหล่งน้ำ
สำนักทรัพยากรน้ำภาค ๓
สำนักบริหารจัดการน้ำ
สำนักส่งเสริมและประสานมวลชล

สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัด
องค์กรบริหารส่วนจังหวัด
องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
กระทรวงเกษตรและสหกรณ์
กระทรวงพาณิชย์

กลุ่มผู้ใช้น้ำ องค์กรผู้ใช้น้ำ

ภาคเอกชน
ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์
การเกษตร

ตัวอย่างการมีส่วนร่วมของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

วันที่ 14 กุมภาพันธ์ 2565 รองนายกรัฐมนตรี (พลเอกประวิตร วงษ์สุวรรณ) ได้เปิดโครงการและมอบนโยบาย “ให้หาแนวทาง**เพิ่มต้นทุนและเพิ่มประสิทธิภาพการกระจายน้ำ** รวมทั้งการจัดตั้งกลุ่มผู้ใช้น้ำขึ้นมาดูแลรักษา เพื่อให้สามารถใช้ประโยชน์จากโครงการได้อย่างยาวนานยิ่งขึ้น” เนื่องจากรัฐบาลมีนโยบายมุ่งเน้นการขับเคลื่อนโครงการพัฒนา ปรับปรุง โครงสร้างพื้นฐานด้านต่างๆ ที่จำเป็น โดยเฉพาะโครงสร้างพื้นฐานด้านน้ำ

3. นวัตกรรม การบริหารจัดการน้ำที่สนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชน

เพื่อสร้างการมีส่วนร่วม ความเป็นธรรม มูลค่าน้ำและความยั่งยืน

4. การมีส่วนร่วมของกลุ่มเครือข่าย

กลุ่มผู้ใช้น้ำ

- เพื่อการ**บริหารจัดการน้ำ**อย่างมีประสิทธิภาพ และเป็นธรรม และ**เตรียมการเพื่อเป็นองค์กรผู้ใช้น้ำ**ตาม พรบ.ทรัพยากรน้ำ พ.ศ.2561 ต่อไป
- ประกอบด้วย ประธาน สมาชิก และ เลขานุการ
- หน้าที่ของสมาชิกกลุ่ม จ่ายค่าน้ำเพื่อนำมาใช้ ในการซ่อมแซมอุปกรณ์ในเบื้องต้น ดูแลหัวจ่ายน้ำที่ รับผิดชอบ และให้ความร่วมมือในการใช้น้ำให้เกิด ประสิทธิภาพสูงสุด

มิติ 3

ผลผลิต/ผลลัพธ์/

ผลกระทบ

ตัวชี้วัดความสำเร็จของโครงการ

งบประมาณโครงการ

89,000,000 บาท

ผลผลิตโครงการ

ความสำเร็จของการจัดหาแหล่งน้ำและระบบกระจายน้ำ 1 โครงการ

ครัวเรือนที่ได้ประโยชน์ 600 เรือน

พื้นที่การเกษตร 1,150 ไร่

เพิ่มความจุกักเก็บน้ำ 4,380,000 ลูกบาศก์เมตร

ปริมาณน้ำ 3,600 ลูกบาศก์เมตรต่อวัน

กำลังการผลิต 253 กิโลวัตต์/วัน

การทดแทนค่าไฟฟ้า 31,341.95 บาท/เดือน

ผลลัพธ์

ลดรายจ่าย

เพิ่มรายได้

เศรษฐกิจชุมชน

มั่นคง และยั่งยืน

ลดค่าพลังงานไฟฟ้า ด้วยพลังงานแสงอาทิตย์
(สูบน้ำ 8 ชม./วัน) = 376,103.38 บาท/ปี

1. ผลประโยชน์ทางการเกษตร เพิ่มขึ้น
จาก 280,168.16 บาท/ปี เป็น 638,685.30 บาท/ปี
2. ผลประโยชน์ทางการประมง เพิ่มขึ้นจาก
40,000 บาท/ปี เป็น 700,000 บาท/ปี
3. ผลประโยชน์จากการลดพื้นที่น้ำท่วม
คิดช่วยลดความเสียหายให้ 30% ของผลผลิตพื้นที่
โครงการ = 191,605.59 บาท/ปี

ผลประโยชน์จากการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ
(5 % ของรายได้จากการท่องเที่ยวจังหวัด
สกลนคร 1,700 ล้านบาท/ปี) = 8,500,000
บาท/ปี

ผลตอบแทนทางด้านเศรษฐศาสตร์และการเงิน

ก่อนดำเนินโครงการ

หลังดำเนินโครงการ
กรณีปลูกข้าวหอมมะลิ

“หลังดำเนินโครงการ
กรณีปลูกข้าวหอมมะลิและมะเขือเทศ

(ล้านบาท)

0.21

14.98

24.94

B/C

1.06

1.41

1.57

(%)

-

10.30

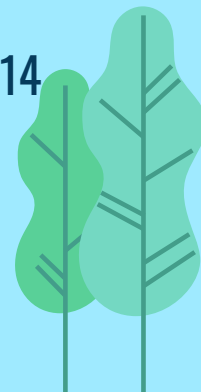
11.74

FIRR(%)

-

9.73

11.14

ผลสำเร็จของการดำเนินงาน

มิติ 4

...

ความยั่งยืน

แนวทางการดำเนินงานเพื่อให้เกิดความยั่งยืน

โครงการมีความสอดคล้องกับ เป้าหมายการพัฒนาอย่างยั่งยืน (SDGs) เพื่อการวาง Roadmap ในการขยายผล การบรรจุโครงการไว้ในแผนปฏิบัติการโดย มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ประชาชนในพื้นที่ขาดแคลนน้ำมีน้ำใช้เพื่อทำเกษตรกรรม สร้างหลักประกันว่าจะมีการใช้น้ำและจัดหาน้ำ ที่ยั่งยืน

เป้าหมายที่ 6. สร้างหลักประกันเรื่องน้ำและการสุขาภิบาลให้มีการจัดการอย่างยั่งยืน และมีสภาพพร้อมใช้สำหรับทุกคน (Ensure availability and sustainable management of water and sanitation for all)

เป้าประสงค์ที่ 6.4 เพิ่มประสิทธิภาพการใช้น้ำในทุกภาคส่วนและสร้างหลักประกันว่าจะมีการใช้น้ำและจัดหาน้ำ ที่ยั่งยืน เพื่อแก้ไขปัญหาการขาดแคลนน้ำ และลดจำนวนประชาชนที่ประสบความทุกข์จากการขาดแคลนน้ำภายในปี 2573

เป้าประสงค์ที่ 6.6 ปกป้องและฟื้นฟูระบบนิเวศที่เกี่ยวข้องกับแหล่งน้ำ รวมถึงภูเขา ป่าไม้ พื้นที่ชุ่มน้ำ แม่น้ำ ชั้นหินอุ้มน้ำ และทะเลสาบ ภายในปี 2563

เป้าประสงค์ที่ 6.b สนับสนุนและเพิ่มความเข้มแข็งในการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นในการพัฒนาการจัดการน้ำ

เป้าประสงค์ 1.4 ภายในปี 2573 สร้างหลักประกันว่าชายและหญิงทุกคน โดยเฉพาะที่ยากจนและเปราะบาง มีสิทธิเท่าเทียมกันในการเข้าถึงบริการขั้นพื้นฐาน

เป้าหมายที่ 1 ขจัดความยากจน

เป้าหมายที่ 10 ลดความเหลื่อมล้ำ

เป้าประสงค์ 10.1 ให้บรรลุอย่างต่อเนื่องและคงการเติบโตของรายได้ในกลุ่มประชากรร้อยละ 40 ที่ยากจนที่สุด ในอัตราที่สูงกว่าค่าเฉลี่ยของประเทศภายในปี 2573

เป้าหมายที่ 13 การรับมือกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

เป้าประสงค์ 13.3 พัฒนาการศึกษ การสร้างความตระหนักรู้ และขีดความสามารถของมนุษย์และของสถาบันในเรื่องการลดปัญหาการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ การปรับตัว การลดผลกระทบ การเตือนภัยล่วงหน้า

เป้าหมายที่ 15 ระบบนิเวศบนบก

เป้าประสงค์ 15.1 สร้างหลักประกันว่าจะมีการอนุรักษ์ การฟื้นฟู และการใช้ระบบนิเวศบนบกและในน้ำจืดในแผ่นดินรวมทั้งบริการทางระบบนิเวศอย่างยั่งยืน เฉพาะอย่างยิ่งป่าไม้ พื้นที่ชุ่มน้ำ ภูเขาและเขตแห้งแล้ง โดยเป็นไปตามข้อบังคับภายใต้ความตกลงระหว่างประเทศ ภายในปี 2563

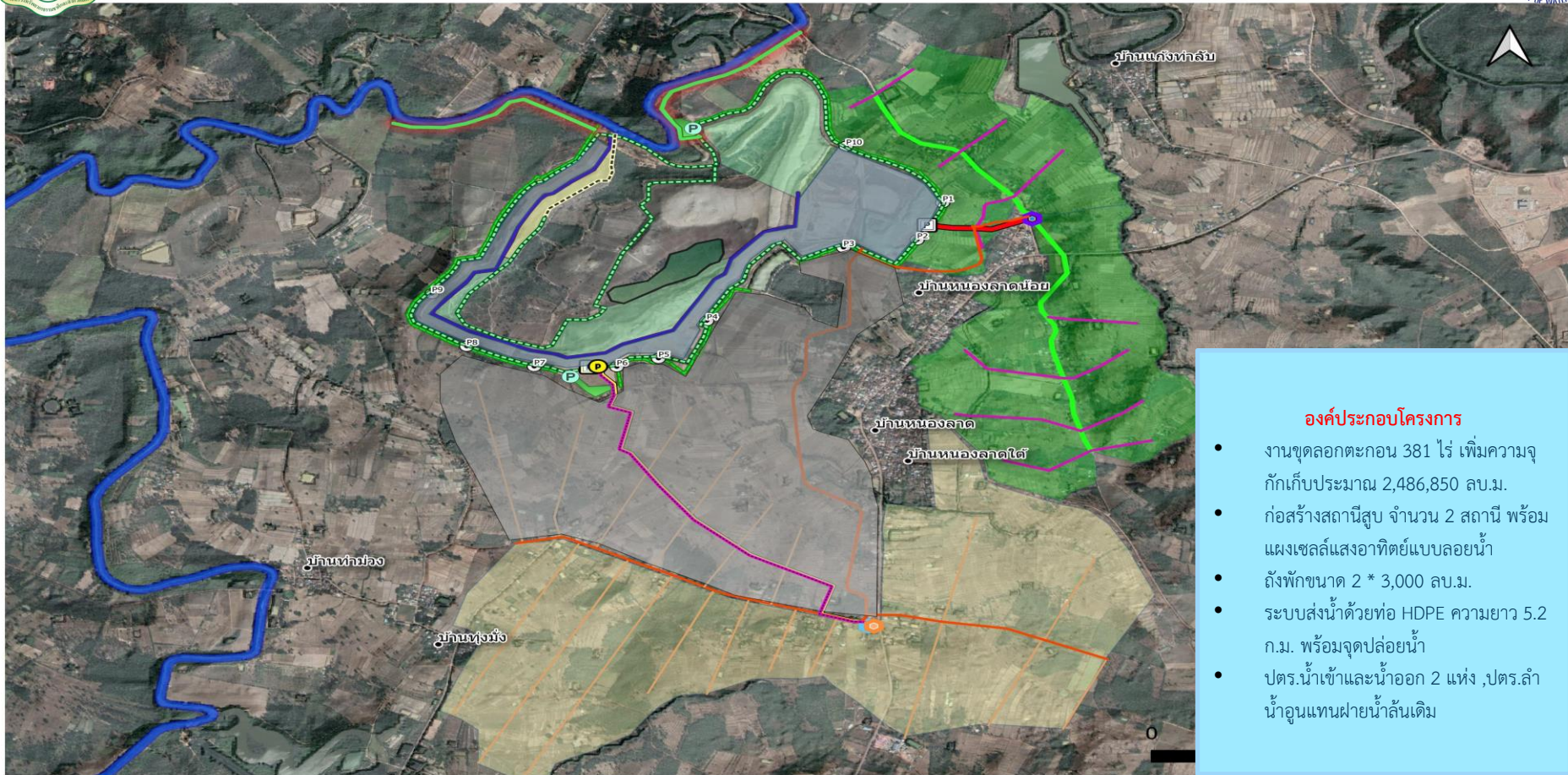
การได้รับนโยบายสนับสนุนการขับเคลื่อนโครงการระยะต่อไป

พิธีเปิดโครงการ โดย รองนายกรัฐมนตรี (พลเอก ประวิตร วงษ์สุวรรณ) ซึ่งเป็นการดำเนินการตามนโยบายของรัฐบาลที่มุ่งหวังให้
ราษฎรมีคุณภาพชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น

โครงการปรับปรุงเพิ่มประสิทธิภาพหนองหวายและระบบกระจายน้ำ **ระยะที่ 2**

องค์ประกอบโครงการ

- งานขุดลอกตะกอน 381 ไร่ เพิ่มความจุ กักเก็บประมาณ 2,486,850 ลบ.ม.
- ก่อสร้างสถานีสูบ จำนวน 2 สถานี พร้อม แผงเซลล์แสงอาทิตย์แบบลอยน้ำ
- ถังพักขนาด 2 * 3,000 ลบ.ม.
- ระบบส่งน้ำด้วยท่อ HDPE ความยาว 5.2 ก.ม. พร้อมจุดปล่อยน้ำ
- ปตร.น้ำเข้าและน้ำออก 2 แห่ง ,ปตร.ลำ น้ำอุ้นแทนฝายน้ำล้นเดิม

ศูนย์การเรียนรู้ด้านการพัฒนาแหล่งน้ำและส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงระบบนิเวศ สนับสนุนเศรษฐกิจชุมชน ต.หนองลาด อ.เมือง จ.สกลนคร

การถ่ายทอดบทเรียนและผลการดำเนินการเพื่อให้หน่วยงานอื่นนำไปศึกษาและเป็นต้นแบบ

**ข่าว
NEWS**

กรมทรัพยากรน้ำ
กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
Department of Water Resources

**กรมทรัพยากรน้ำ ให้ความรู้ความเข้าใจแก่นักชุมชน
กลุ่มผู้ใช้น้ำและประชาชนผู้ได้รับประโยชน์
โครงการระบบส่งน้ำเครือข่ายน้ำหนองหวาย จังหวัดสกลนคร**

การขยายผล ต่อยอด โครงการในลักษณะเดียวกับ โครงการต้นแบบ

โครงการปรับปรุงซ่อมแซมอ่างเก็บน้ำบึงพลาชัย
ตำบลหมู่น อำเภอสมเด็จ จังหวัดกาฬสินธุ์

ประชาชน ได้รับประโยชน์ 2,003 ครัวเรือน
พื้นที่รับประโยชน์ 3,785 ไร่

โครงการปรับปรุงซ่อมแซมอ่างเก็บน้ำกุดเรือคำ
ตำบลท่าบ่อสงคราม อำเภอศรีสงคราม
จังหวัดนครพนม

ประชาชน ได้รับประโยชน์ 176 ครัวเรือน
พื้นที่รับประโยชน์ 2,120 ไร่

โครงการปรับปรุงซ่อมแซมอ่างเก็บน้ำห้วยเสียว
ตำบลบ้านหินโงม อำเภอสร้างคอม จังหวัดอุดรธานี

ประชาชน ได้รับประโยชน์ 2,910 ครัวเรือน
พื้นที่รับประโยชน์ 2,551 ไร่

ประชาชน ได้รับประโยชน์ 3,322 ครัวเรือน
พื้นที่รับประโยชน์ 49,940 ไร่

โครงการพัฒนาแหล่งน้ำ 3 ตำบล
จังหวัดพิจิตร จังหวัดพิษณุโลก

ประชาชน ได้รับประโยชน์ 339 ครัวเรือน
พื้นที่รับประโยชน์ 3,058 ไร่

โครงการปรับปรุงซ่อมแซมอ่างเก็บน้ำกุดนาแซง
ตำบลบ้านโคก อำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดขอนแก่น

ประชาชน ได้รับประโยชน์ 250 ครัวเรือน
พื้นที่รับประโยชน์ 2,910 ไร่

โครงการปรับปรุงซ่อมแซมอ่างเก็บน้ำห้วยหนองหาร
ตำบลไชยบุรี อำเภอท่าอุเทน จังหวัดนครพนม

ลดรายจ่าย

เพิ่มรายได้

ก้าวสู่ความมั่นคงของเศรษฐกิจชุมชนที่ยั่งยืน

รายละเอียดโครงการ